

İSLAMİ FİNANS BÜYÜYÖR

Bashar Al-Natoor: "İslami Finans sektörünün büyüklüğü **2,2 trilyon dolar** seviyesine ulaştı. İslami Finans endüstrisinde 10 büyük ülke var. Bunlar Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri (BAE), Katar, Kuveyt, Umman ve Bahreyn'in yanı sıra Türkiye, Malezya, Endonezya ve Pakistan."

“TÜRKİYE İSLAMİ FİNANS’TA ÖNEMLİ ADIMLAR ATTI”

Fitch Ratings İslami Finans Küresel Müdürü Bashar Al-Natoor, “Son dönemde Türkiye’de hükümet düzenlemeleri değiştirdi ve 2000’li yılların başlarında İslami bankacılığa yeni bir tanım getirdi. Yine de Türkiye’deki İslami bankacılık diğer ülkelere göre nispeten yeni” dedi.

Fitch Ratings İslami Finans Küresel Müdürü Bashar Al-Natoor, ‘İslami Finans’ sektörünün büyüklüğünün yaklaşık 2 ile 2,2 trilyon dolar seviyesinde olduğunu söyledi. Al-Natoor, “İslami Finans endüstrisinde 10 büyük ülke var. Bunlar Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri (BAE), Katar, Kuveyt, Umman ve Bahreyn’in yanı sıra Türkiye, Malezya, Endonezya ve Pakistan” dedi.

Türkiye’de ‘İslami Finans’ sektörünün tüm finansman içinde yüzde 5-6 paya sahip olduğunu kaydeden Al-Natoor, “Bununla birlikte, Suudi Arabistan’da bu oran yüzde 78 düzeyinde. Dolayısıyla Suudi Arabistan aslında bu alanda en büyük ülke. İslami Finans’ın oranı Kuveyt’te yüzde 40, BAE ve Katar’da ise yüzde 27 ila 30 civarında” diye konuştu.

Bashar Al-Natoor, Endonezya ve Türkiye gibi yoğun Müslüman nüfusa sahip ülkelerde İslami Finans endüstrisinin hala düşük seviyelerde olduğuna dikkat çekerek, “Bunun arkasında birçok neden bulunuyor. Asıl sebep aslında İslami bankacılığa nispeten yakın zamanda bir giriş yapılmış olması. Tarihsel olarak bakarsanız, 1984’ten bu yana Türkiye’de bir tür İslami bankacılık olduğunu görebilirsiniz, ancak o zamanlar bu bankaların bir tanımı yoktu. Son dönemde ise Türkiye’de hükümet düzenlemeleri değiştirdi ve 2000’li yılların başlarında İslami bankacılığa yeni bir tanım getirdi. Yine de Türkiye’deki İslami bankacılık diğer ülkelere göre nispeten yeni”

Bashar Al-Natoor: “İslami Finans sektörünün büyüklüğü yaklaşık 2 ile 2,2 trilyon dolar seviyesinde bulunuyor.”

şeklinde konuştu. Al-Natoor, son zamanlarda atılan adımlara karşın Türkiye’de İslami Finans alanında hala yapılması gereken birçok düzenleme bulunduğunu vurguladı. Bu alanda geliştirilmesi gereken birçok çerçeve olduğunu anlatan Al-Natoor, şunları söyledi: “En azından hükümet şimdi bunu geliştirmek için adımlar atıyor. Kamu katılım bankaları son adımlardan biri diye düşünüyorum, ancak düzenleyici tarafta yapılması gereken çok şey var. Yeterli ürün sunma ve yalnızca Türkiye’yi değil tüm İslami Finans’a girişi yapan ülkeleri ilgilendiren bir konu olan standartlaştırma gibi zorluklarınız var. Doğru altyapı, ekosistem, farkındalık ve güven İslami Finans endüstrisinin Türkiye’de karşılaştığı üç zorluğun olduğunu düşünüyorum.”

Bashar Al-Natoor, İslami

Finans’ı geliştirme noktasında atılabilecek adımlara ilişkin de görüşlerini paylaşarak, “Ben genellikle İslami Finans geliştiren ülkelerin, İslami bankaların çalışması için entegre bir ekosisteme ve çerçeveye ihtiyaçları olduğunu düşünüyorum. Bu ne anlama geliyor? İslami Finansla ilgili daha önce saydığım tüm saç ayaklarına sahip olmalılar. Eğer İslami bir bankaysanız ve çok sınırlı ürün gamınız varsa bu bir zorluk” açıklamasını yaptı. Al-Natoor, İslami Finans’ın tek bir modeli olmadığını ve her ülkenin kendi isteği, ihtiyacı ve kapasitesine göre kendi modelini oluşturduğunu belirtti.

“EN BÜYÜK PAY MÜSLÜMAN OLMAYANLARA AİT”

Al-Natoor, İslami Finans müşterilerini üç gruba ayırdığını belirterek, sözlerini şöyle sürdürdü: “İlk grup, İslami kurallara duyarlı ve hassas olan ve parasını her şartta İslami bankalara yatıran grup. İkinci grup, Müslüman olan ve İslami hassasiyeti olmakla birlikte geleneksel olana benzer bir şey teklif edilirse paralarını bu İslami bankaya yatırmaya isteklidirler. Yani onlara benzer bir şey teklif ederse İslami bankaya gitmeye istekli. En büyüğü olan üçüncü kategoriyi de Müslüman olmayanlar oluşturuyor. Yani İslami Finans müşterilerinde en büyük pay Müslüman olmayanlara ait. Bu grupta bulunanlar sadece kendilerine bir yararı varsa ya da etik veya hizmet kalitesi açısından inanıyorlarsa bu bankalarla ilgileniyor.”

“KATILIM BANKACILIĞI BAŞARILI BİR DÖNEM GEÇİRİYOR”

Türkiye Katılım Bankaları Birliği (TKBB) Genel Sekreteri Osman Akyüz: “2019 yılı Ağustos itibarıyla temel finansal göstergelere baktığımızda katılım bankacılığı açısından başarılı bir dönem geçiriyoruz. Katılım bankalarının toplam aktifleri 2018 yıl sonuna göre yüzde 21,9 oranında artış kaydetti.”

Türkiye Katılım Bankaları Birliği (TKBB) Genel Sekreteri Osman Akyüz, katılım bankacılığıyla ilgili Ekovitrin'in sorularını yanıtladı.

► **Türkiye'de 'İslami Finans' sektörünü değerlendirdiğimizde karşımıza nasıl bir tablo çıkıyor? Sektör hangi boyutta? İslami finansın daha da gelişebilmesi için neler yapılması gerekiyor?**

2019 yılı Ağustos itibarıyla temel finansal göstergelere baktığımızda katılım bankacılığı açısından başarılı bir dönem geçirdiğimizi söyleyebiliriz. Katılım bankalarının toplam aktifleri 2018 yıl sonuna göre yüzde 21,9 oranında artışla bankacılık sektöründeki büyümenin (yüzde 10) üzerinde bir büyüme sergileyerek 252,2 milyar TL'ye ulaştı. Özkaynaklar da 20,2 milyar TL'ye ulaştı ve yıl sonuna göre yüzde 21 oranında büyüme kaydetti. Bankacılık sektöründe bu oran yüzde 8. Katılım bankacılığı sektörü yılın ilk dokuz ayında 1.785 milyar TL kar etti. Katılım bankalarının finansman sağlamış olduğu 124.520 milyon TL'lik kullandırılmaların yüzde 31'i KOBİ'lere yapıldı. Bu da katılım bankalarının reel sektörle olan sıkı ilişkisini ortaya koyuyor. İstihdama ve büyümeye önemli derecede katkı sağlayan KOBİ'lere destek olan sektörümüz, standart ürünler sunmanın yanında onların ihtiyaçlarına çözüm olacak yeni ürün ve hizmetler de geliştirmeyi hedefliyor.

► **İslami Finans endüstrisinde Türkiye'nin de yer aldığı 10 büyük ülke var. İslami finans müşterilerinde en büyük pay**

Osman Akyüz: “Katılım Bankaları, istihdama ve büyümeye önemli derecede katkı sağlayan KOBİ'lere destek oluyor. Standart ürünler sunmanın yanında KOBİ'lerin ihtiyaçlarına çözüm olacak yeni ürün ve hizmetler de geliştirmeyi hedefliyor.”

Müslüman olmayanlara ait. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Finansal tüketicilerin piyasaya olan güvenleri, piyasanın gelişmiş ve derin bir piyasa olması yatırımcıların en önemli tercih sebepleri arasında yer alıyor. İslami finans alanında da bu gerçek karşımıza çıkıyor. İngiltere buna en güzel örneklerden birisi. Londra'nın finansal piyasalarındaki gelişimi ve uluslararası pazarların ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde gelişmesi, finansal piyasalar ile ilgili düzenlemelerin esnek, basit, yaratıcılık ve yenilikçiliğe olanak veren nitelikte olması faizsiz finans alanında önemli bir yere sahip olmasında en önemli etkenlerden. Londra'nın iletişim, haberleşme, ulaşım altyapısı çok etkin. Hem finans merkezi içinde hem de dünyanın diğer tüm bölgeleri ile etkin bir ağ bulunuyor. Her türlü finans hizmetinin yanı sıra tüm profesyonel destek

hizmetlerinin varlığı, kurumlar ve müşteriler için avantaj oluşturuyor.

Bu noktada İstanbul Finans Merkezi de Türkiye'de İslami finansın gelişmesi için çok önemli bir proje. İstanbul Finans Merkezi Projesi ile birlikte; yasal altyapının ve finansal regülasyonların düzenlenmesi, uluslararası kuruluşları cezbedecek teşvik ve destek mekanizmalarının kurulması İstanbul'un İslami finans merkezi olması için en önemli gerekliliklerden.

► **İslami finansın dünyadaki gelişimini nasıl değerlendiriyorsunuz?**

Islamic Financial Services Board (IFSB)'un Temmuz 2019 raporuna baktığımızda İslami Finansın seçilmiş ülkeler içerisindeki toplam büyüklüğünün 2018 yılında 2.190 trilyon seviyesinde olduğu görülüyor. Dünyadaki faizsiz finans aktiflerinin büyük bölümü Suudi Arabistan, Malezya, Birleşik Arap Emirlikleri, Kuveyt ve İngiltere'de yer alıyor. İslami finans dünyada gittikçe önem kazanıyor ve geleneksel finans sistemlerine alternatif bir sistem olarak varlığını sürdürüyor.

► **TKBB olarak İslami Finans ve Katılım Bankacılığının gelişimi için ne tür çalışmalar yapıyorsunuz?**

Katılım bankalarının sunduğu veya sunmayı planladığı ürün ve hizmetlerin katılım bankacılığı ilke ve standartlarına uygunluğunu denetlemek ve değerlendirmek amacıyla Merkezi Danışma Kurulu kuruldu. Kurul katılım bankalarında farklı uygulamalarla kullanılan ürün ve hizmetlere ilişkin

standartların oluşturulmasını hedefliyor. Katılım bankaları müşterilerinin fihhi yönden tereddüte düşürebilecek olan uygulama farklılıklarının ortadan kaldırılması, bu standartların oluşturulmasıyla mümkün olacak. Bunun dışında katılım bankacılığı ilke ve standartlarına uygun mevzuat düzenlemeleri ve yönetmelik değişiklikleri ile çalışmalarımıza devam ediyoruz. Ayrıca katılım bankacılığının akademik birikiminin artırılması için bu alanlarda yüksek lisans ve doktora yapan öğrencilere burs desteği sağlıyoruz. Çeşitli üniversitelerde yapılan İslam Ekonomisi ve Finansı ile ilgili konferanslara destek oluyoruz. Sektörün tanıtımı ve daha iyi anlaşılabilmesi adına reklam ve tanıtım çalışmaları yapıyoruz.

Üniversitede lisans ve yüksek lisans düzeyinde okutulması planlanan ve Türkiye’de katılım bankacılığını en iyi ve en kapsamlı şekilde anlatmayı hedefleyen, başvuru kaynağı niteliği ile hazırlanmış Yaşayan ve Gelişen Katılım Bankacılığı ders kitabımızı da tamamlamış bulunuyoruz. Eser, uygulamacı ve

” İslami finans dünyada gittikçe önem kazanıyor ve geleneksel finans sistemlerine alternatif bir sistem olarak varlığını sürdürüyor. “

akademisyenlerden oluşan 32 kişilik yazar kadrosuyla, katılım bankacılığının; temel ilkelerini, ekosistemini, mevzuat ve hukuki altyapısını, akitlerini, organizasyon yapısını ve kurumsal yönetimini, para ve sermaye piyasası ürünlerini, tekafül sistemini, risk yönetimini, muhasebe uygulamalarını ve kalkınmadaki rolünü detaylı olarak ele alıyor.

► **TKBB'nin kısa ve uzun vadedeki hedefleri nelerdir?**

TKBB 2015 -2025 Strateji Belgesi içerisinde stratejik hedeflerimizin altında yer alan mevzuat, ürün çeşitliliği, eğitim, iletişim alanlarında sorumlu paydaşlar ile koordineli biçimde çalışarak eylemleri tamamlamış

bulunuyoruz. Eylemler kamunun desteği ve diğer paydaşlarında özverili katkılarıyla bir bir hayata geçirildi, geçiriliyor. 2015-2025 Strateji Belgesi'nde yer alan; Sektörel Strateji ve Algı, Ürün Çeşitliliği ve Gelişimi, Eğitim İnsan Kaynakları ve Sertifikasyon, Kurumsal İletişim Algı ve İtibar başlıkları altında birçok eylem sorumlu paydaşlarla birlikte hayata geçirildi. Strateji Belgesi'nde yer alan eylemlerden biri olarak; Katılım bankacılığına ilişkin meslek ilke ve standartlarını belirlemek üzere BDDK'nın Kurul kararı ile TKBB bünyesinde Merkezi Danışma Kurulu kuruldu. Ayrıca yine ilgili kamu otoriteleri ile yürütülen çalışmalar neticesinde katılım bankacılığına özgün birçok ürünün mevzuat altyapısı yeniden oluşturuldu. Sektörün ihtiyacı olan akademik birikim ve insan kaynağı için üniversitelerde İslami Finans Araştırma Merkezleri açıldı. Katılım bankacılığının algı ve itibarına, bilinirliğine ve çalışma şekline ilişkin gerek katılım bankalarında gerekse TKBB bünyesinde dijital, yazılı mecralarda birçok çalışma yapıldı ve yapılmaya da devam ediyor. ■

“TÜRKİYE’DE KATILIM BANKACILIĞINI ALBARAKA TÜRK BAŞLATTI”

Albaraka Türk Genel Müdür Yardımcısı Hasan Altundağ,
“Türkiye’de katılım bankacılığını Albaraka Türk olarak biz başlattık.
Şu anda da sektörün yaklaşık beşte birini oluşturuyoruz” dedi.

Albaraka Türk Genel Müdür Yardımcısı Hasan Altundağ, katılım bankacılığı sektöründe sundukları hizmetleri Ekovitrin’e anlattı.

► Bankanızın ‘İslami Finans’ sektöründe ulaştığı büyüklüğü anlatır mısınız?

Öncelikle İslami finansın ne olduğuna, hangi enstrümanları içerdiğine ve sektörün büyüklüğüne bakmamız gerekir. İslami Finans denildiğinde İslami bankacılık, kira sertifikaları, İslami fonlar, tekafül gibi alanların tümü kastediliyor. İslami bankacılık, İslami finans sektörünün yaklaşık yüzde 71’ini teşkil ediyor. Banka olarak bizim de finansal bir araç olarak kullandığımız kira sertifikaları yüzde 17 gibi bir paya sahip. Sonrasında diğer ürünler ve İslami fonlar geliyor. Türkiye’nin İslami bankacılıktaki payına baktığımız zaman bu payın potansiyelimize göre çok düşük olduğunu görüyoruz. İran ve Suudi Arabistan’ın İslami bankacılık içindeki payı yüzde 52’lere ulaşırken, Türkiye olarak yüzde 3’lerde kalıyoruz. Bu oran Türkiye’nin potansiyelinin çok altında ve 2012’den bu yana her yıl yüzde 5,7 oranında büyüyen bir pazar için oldukça düşük bir oran.

Türkiye’de katılım bankacılığını Albaraka Türk olarak bizim başlattığımızı söylememiz gerekir. Şu anda da sektörün yaklaşık beşte birini oluşturuyoruz. Bankamız, sektördeki bir katılım bankası ile ortaklık oluşturarak İslami sigorta sektörüne katkı yapacak bir firma kuruluşuna öncülük ederek, bu yönde önemli bir adım attı. Katılım Emeklilik ve Hayat A.Ş. olarak adlandırılan

Hasan Altundağ: “2019 yılında özellikle bizim ve ülkemiz ekonomisinde önemli bir yeri olan KOBİ’lerimize yönelik kampanyalara ağırlık verdiğimizizi söyleyebiliriz.”

bu firma İslami sigorta konusunda ülkemizde bir çok ilke imza attı..

Öte yandan sermayesinin tamamı Bankamıza ait olmak ve sermaye piyasaları alanında faaliyet göstermek üzere Albaraka Portföy Yönetim A.Ş.’ni kurduk. Bu şirketimiz ile gayrimenkul yatırım fonu yatırımcılarımızın beklentilerini karşılayarak, bu sektörde İslami finansın gelişimine katkı sağlamayı amaçlıyoruz. Ayrıca katılım bankacılığının en önemli faaliyet alanları arasında yer alan varlık alım satımı ve kiralama işlemlerini yapmak üzere 2011 tarihinde Bereket Varlık Kiralama A.Ş. şirketini kurduk.

► Türkiye’de ‘İslami Finans’ sektörünü değerlendirdiğimizde karşımıza nasıl bir tablo çıkıyor? Sektör hangi boyutta? İslami finansın daha da gelişebilmesi için neler yapılması gerekiyor?

Türkiye’de finans sektörünün önemli bir kısmını bankalar oluşturuyor. Katılım bankacılığının, bankacılık sektöründeki payı ise 5,7 civarında. Son yıllarda sektörün en önemli oyuncusunun devre dışı kalmasına rağmen, kamu sermayeli Ziraat, Vakıf ve Emlak Katılım bankalarının sektöre dahil olması katılım bankacılığı piyasasını daha rekabetçi hale getirdi. Burada katılım bankacılığı sektörünün bir takım dezavantajlarından bahsedilebilir. Örneğin finansal araçlar konusunda bankacılık sektörü kadar çeşitliliğe sahip değiliz. Bu konuda sigorta faaliyetleri örnek olarak ele alınabilir. İslami finansla uygun sigorta türü tekafül olup, bu tür ülkemiz gündemine son yıllarda girebildi. Gerçi Katılım Emeklilik şirketimiz bu açıdan çok önemli bir misyon üstlendi. İslami sigortacılığın henüz konuşulmadığı bir dönemde (2013 yılında) kurulan şirketimiz, faizsiz sigortacılıkta ilkleri uygulamaya başladı.

► İslami Finans endüstrisinde Türkiye’nin de yer aldığı 10 büyük ülke var. İslami finans müslüman olmayan büyük pay Müslüman olmayanlara ait. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

İslami finans açısından potansiyel teşkil eden petrol zengini ülkelerdeki fonları çekmek, Müslüman olmayan ülkeler için de cazip bir unsur. Bu nedenle müslüman olmayan ülkeler İslami finansın gelişmesine ciddi katkı sağladılar. İslami finansın, çalışma ilkelere gereği finansal krizlerden etkilenmeden çıkmış olması dünyada

gözlerin bu konuya çevrilmesine neden oluyor. İslami Finans'ta en büyük payın Müslüman olmayanlara ait olmasının bir diğer sebebi de, Müslüman olmayan müşterilerin de İslami bankacılığa gösterdiği ilgi. İslami finansın geniş yelpazede ürün ve hizmet sunması ve etik bankacılık anlayışının olması birçok Müslüman olmayan kitlenin de buraya yönelmesini sağlıyor.

► İslami finansın dünyadaki gelişimini nasıl değerlendiriyorsunuz?

İslami finans görece yeni bir kavram. Modern ekonomik modellerde İslami finans dendiğinde 1960'lı yıllara gidiyoruz. 1963 yılında Mısır'da kurulan ve kar paylaşımı temelli olan kurum ilk İslami banka olarak kabul edilirken 1971'deki Nasır Sosyal Bankası ilk faizsiz yatırım bankası olarak

kabul edilir. Yatırım bankası tanımı günümüz katılım bankacılığı için de daha uygun. İslami finansın önemli dönüm noktalarından ilki 1973'deki petrol krizi. Bu dönemde OPEC ülkelerinde oluşan tasarruf fazlası güçlü bir kaynak yaratmış ve yeni kurumların kurulmasına öncülük etti. Sonrasında sektörün de büyümesiyle büyümeye başlayan İslami finans bugün yaklaşık 2 trilyona yakın bir büyüklüğe ulaştı. Malezya, İran, Suudi Arabistan İslami finansta en güçlü ülkeler olarak dikkat çekerler. İslami finansın serüvenine baktığımızda finansal araçların ve kurumların oluşturulduğu her dönemde İslami finansın sektör içindeki payı arttı. Türkiye'de ise 1984 yılında Albaraka Türk'ün kurulmasıyla İslami bankacılık serüveni başladı. 2019 yılına girdiğimizde ise toplamda 6 bankaya sahip bir sektörden söz ediyoruz.

"Türkiye'de 1984 yılında Albaraka Türk'ün kurulmasıyla İslami bankacılık serüveni başladı. 2019 yılına girdiğimizde ise toplamda 6 bankaya sahip bir sektörden söz ediyoruz."

► Bankanız, müşterilerine sunduğu hangi hizmetler ve kampanyalarla ön plana çıkıyor? Bankanızı sektördeki diğer bankalardan farklı kılan özellikler nelerdir?

Albaraka olarak kampanyalarla müşterilerimizin hem finansal ihtiyaçlarına çözüm bulmayı hem de finans dışı ihtiyaçlarına destek olmayı hedefliyoruz. Ticari tarafta firmaların ihtiyaçlarına yönelik sektörel kampanyalar düzenlenirken, perakende tarafta ise müşterilerimizin hayatlarını kolaylaştıracak kampanyalar sunmaya çalışıyoruz. 2019 yılında özellikle bizim ve ülkemiz ekonomisinde önemli bir yeri olan KOBİ'lerimize yönelik kampanyalara ağırlık verdiğimizizi söyleyebiliriz. KOBİ'lerimizin finansal ihtiyaçlarına yönelik dış ticaret, nakit yönetimi, dijital bankacılık ürünlerimiz ve finansman seçeneklerimizin yanı sıra, akaryakıt, kargo, araç bakım gibi finansal olmayan ihtiyaçları için de marka iş birlikleri ile fırsatlar sunmayı hedefledik.

► Bankanızın kısa ve uzun vadedeki hedefleri nelerdir?

Kısa vadede hedeflerimiz, daha çok kaynak geliştirme, KOBİ'lere yönelik ürün ve hizmetlerin çeşitlendirilmesi ile dış ticaret sektörünü destekleme üzerine. Yine önümüzdeki yıl içerisinde; karar destek sistemleri, chatbot gibi uygulamalar sayesinde bankacılık modellerini akıllı sistemler ile geliştirmek, blockchain uygulamaları ile müşteri gizlilik ve güvenliğini artırmak, sesli asistan, yeni nesil şube ve farklılaştırılmış bankacılık modelleri ile kişiye özel hizmetin geliştirilmesini hedefliyoruz.

Dünyanın en iyi katılım bankası olma yolunda çıktığımız bu yolda uzun vadedeki hedeflerimizin büyük bir bölümü teknolojiyi tüm hizmetlerimize entegre ederek farklılaşma yoluna gitmeyi içeriyor. Bu kapsamda yapılan bir çalışma olarak teknoloji destekli hizmet anlayışıyla geliştirilen Yeni Nesil Şube konseptini tüm şubelerimize entegre etmeyi örnek gösterebiliriz. Bu şube modeli sayesinde şubelerimizin gerçek potansiyeli ortaya çıkacak ve şubelerimiz müşterilerimizin yalnızca finansal işlemlerin yapıldığı bir ortamdan çıkarak bir yaşam alanına dönüştürülecek. **E**